

სამაგისტრო პროგრამის სახელწოდება: არქეოლოგია

მისანიჭებელი აკადემიური ხარისხი: არქეოლოგიის მაგისტრი / MA in Archaeology

პროგრამის ხელმძღვანელი: სრული პროფესორი გურამ გრიგოლია

პროგრამაზე დაშვების წინაპირობა:

- ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა და სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ბაკალავრის (ან მასთან გათანაბრებული-დიპლომირებული სპეციალისტის) ხარისხი.
- პროგრამაზე დაშვება შესაძლებელია მხოლოდ ერთიანი სამაგისტრო გამოცდის ჩაბარების შემთხვევაში

სამაგისტრო პროგრამის საკვალიფიკაციო დახასიათება:

მსოფლიოში არც ერთი ჰუმანიტარული დარგის მიმართ არ არსებობს ისეთი მზარდი ინტერესი, როგორც არქეოლოგიის მიმართ. არქეოლოგიური მეცნიერების მიზნიდან გამომდინარე როგორც საქართველოში, ისე საერთაშორისო მასშტაბებით განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა ეროვნული და საერთაშორისო კულტურული მემკვიდრეობის კვლევასა და საზოგადოებისათვის მისი შინაარსის მიწოდებას. განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს ის, რომ უკანასკნელ წლებში ნათლად გამოიკვეთა არქეოლოგიის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი დანიშნულება - წარმოაჩინოს არა მხოლოდ საზოგადოების, არამედ ბუნების გარკვეული მოვლენების განვითარების ტენდენციებიც, რაც შეუდარებლად ზრდის მისი, როგორც მეცნიერების თანამედროვე დარგის განვითარებისა და გამოყენების აუცილებლობის ინდექსს. ესაა არქეოლოგიის ინტერდისციპლინარული ხასიათი, რაც გამოიხატება არქეოლოგიურ კვლევებში საბუნებისმეტყველო დარგების მიღწევათა ფართო დანერგვითა და საბუნებისმეტყველო დარგების კონკრეტულ ამოცანათა დასახვისა და გადაჭრის შესაძლებლობებში. ამავ დროს არქეოლოგია ინარჩუნებს თავის ღრმა კულტურულ, სოციალურ და პოლიტიკური კვლევის ასპექტებს. ამდენად, არქეოლოგიის სწავლებას და ამ დარგის განვითარებას თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება. არქეოლოგიის მიმართულებაზე დადგენილია ის ძირითადი მიმართულებები, რომლებიც შეესაბამება საერთაშორისო სტანდარტებს. ესაა არა მხოლოდ ქვის და ბრინჯაოს ხანის, ასევე ისტორიული პერიოდის არქეოლოგიის კარდინალური საკითხები, აგრეთვე თანამედროვე კვლევების (მათ შორის, დათარიღების ახალი მეთოდების) საერთაშორისო ნორმები. ყველაფერი ეს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს უქმნის საერთაშორისო არქეოლოგიური სამეცნიერო კვლევების ცენტრის რეალურ სტატუსს.

ა) პროგრამის მიზანი: არქეოლოგიის სამაგისტრო პროგრამა მიზნად ისახავს საქართველოს, კავკასიის, მახლობელი აღმოსავლეთისა და ანტიკური სამყაროს მატერიალური კულტურის არსის, მისი ეკონომიკური, სოციალური და პოლიტიკური მნიშვნელობის, სოციალური ხასიათის დადგენას. პროგრამის მიზანია მოამზადოს თანამედროვე არქეოლოგიური მეთოდების, თეორიებისა და პრაქტიკული ცოდნის მქონე სპეციალისტები, რომელთაც შეეძლებათ მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანონ თანამედროვე ქართული სახელმწიფოს შენებაში პრაქტიკული კვლევების განხორციელების, ისტორიული ფაქტების რეკონსტრუქციის, მოვლენების პროგნოზირება-მართვის უნარისა და

რეკომენდაციების შემუშავების გზით. თანამედროვეობის მოთხოვნებმა დამატებითი კორექტივები შეიტანა, როგორც დისციპლინის მეთოდოლოგია და მეთოდოლოგიაში, ასევე განსახილველი პრობლემებისა და საკითხების ნუსხაში, ბოლო დროინდელმა არქეოლოგიურმა აღმოჩენებმა საქართველოს ტერიტორიაზე (მხედველობაშია დმანისში აღმოჩენილი “ჰომო ერგასტერი”, რომლის ასაკია 1.800.000 წელი) ორჯერ გაზარდა ევროპაში ადამიანის არსებობის ისტორიის ხანგრძლივობა და დასახა ახალი პერსპექტივა გადაისინჯოს დედამიწაზე ადამიანის განსახლების თეორიები. პროგრამის მიზანია მოამზადოს არქეოლოგიური რეალობისა და თავისებურებების მცოდნე კვალიფიციური სპეციალისტი, რომლისთვისაც კარგად იქნება ცნობილი არქეოლოგიური პრობლემები. რეგიონის არქეოლოგიური კვლევის აქტუალობა ქართული სახელმწიფოს გეოპოლიტიკური მდგომარეობისა და სახელმწიფოებრივი მშენებლობის დღევანდელი საჭიროებებიდან გამომდინარეობს. პროგრამის მიზნებიდან გამომდინარე მაგისტრატურაში სწავლის დროს მოხდება ძირითადი აქცენტის გადატანა არქეოლოგიის იმ მიმართულების უმთავრეს საკითხებზე, რომელიც მაგისტრანტის კონკრეტული ინტერესების სფეროს სრულიად შეესაბამება.

ბ) სწავლების შედეგები: პროგრამის განხორციელების შედეგი იქნება კვალიფიციური სპეციალისტების მომზადება არქეოლოგიის დარგში, სათანადო თეორიული და პრაქტიკული გამოცდილებით, რომელთაც შეეძლება მონაწილეობის მიღება ეთნიკურ საკითხთა განხილვა-მოგვარების მიმართულელებით წარმართულ საქმიანობაში. სწავლის დასრულებისათვის მაგისტრებს ექნებათ თეორიული ცოდნა რომელიც შეჯერებული იქნება პრაქტიკულ უნართან დაგეგმონ და აწარმოონ არქეოლოგიური და ეთნოლოგიური კვლევები, მოახდინონ შეკრებილი მასალის ანალიზი და სინთეზი, მოამზადონ სამეცნიერო ნაშრომი. მაგისტრანტებს გამოუმუშავდებათ ჯგუფური და ჯგუფთან მუშაობის უნარი.

გ) დასაქმების სფეროები: პროგრამის დასრულების შემდეგ ახალგაზრდები შეძლებენ საქმიანობა გააგრძელონ:

- სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებებში
- უმაღლეს საწავლო დაწესებულებებში სასწავლო პროცესის დამხმარე-ტექნიკური საქმიანობისთვის,
- არქივებსა და მუზეუმებში,
- კულტურის საკითხებით დაკავებულ სახელმწიფო და არასამთავრობო სტრუქტურებში.

სწავლის გაგრძელების საშუალება: მაგისტრს შეუძლია სწავლა გააგრძელოს დოქტორანტურაში.

სამაგისტრო პროგრამის სტრუქტურა

№	სასწავლო კურსის დასახელება	სასწავლო სტატუსი: სავალდებულო, არჩევითი	კურსის საერთო რაოდენობა	კრედიტების რაოდენობა
	სავალდებულო საგნები			50 კრედიტი
	არქეოლოგიური მეთოდოლოგია	კვლევა-ძიების სავალდებულო		10
	საქართველოს არქეოლოგია	სავალდებულო		10
	წინა აზიის არქეოლოგია	სავალდებულო		10
	კლასიკური არქეოლოგია	სავალდებულო		10
	არქეოლოგიური მენეჯმენტი	პროექტების სავალდებულო		5
	ბრინჯაოს ეპოქის არქეოლოგია	კავკასიის სავალდებულო		5
	არჩევითი			30 კრედიტი
	ეთნოარქეოლოგია	არჩევითი		5
	პრეისტორიული ხელოსნობა	მხატვრული არჩევითი		5
	სამთო საქმე და მეტალურგიული წარმოება ძველ საქართველოში	არჩევითი		5
	ლითონის ტექნოლოგიები	არტეფაქტების არჩევითი		5
	რომაულ ი ეპოქა და ლაზიკა	არჩევითი		5
	ელინიზმი და საქართველო	არჩევითი		5
	ეპიგრაფიკა და პალეოგრაფია	არჩევითი		5
	პრაქტიკა	არჩევითი		10
	საკურსო ნაშრომი	სავალდებულო		10
	სამაგისტრო ნაშრომი	სავალდებულო		30
	სულ			120

საგამოცდო ბილეთის სტრუქტურა და შეფასება ქულებში

გამოცდა შეფასდება 100 ქულიანი სისტემით. ბილეთში შედის 4 საკითხი, თითოეული საკითხი ფასდება მაქსიმუმ 25 ქულით. ყოველი საკითხი შეფასდება შემდეგი კრიტერიუმებით: 1. საკითხის დასმა 5 ქულა; 2. მასალის ფლობა 5 ქულა; 3. ანალიზი 5 ქულა; 4. არგუმენტაცია 5 ქულა; 5. წერის კულტურა 5 ქულა.

საგამოცდო საკითხები არქეოლოგიაში

1. არქეოლოგიის საგანი, მისი მნიშვნელობა ისტორიისათვის. ცნება "არქეოლოგიური კულტურა"
2. არქეოლოგიური კვლევის მეთოდები
3. არქეოლოგიური წყაროები
4. საქართველოს არქეოლოგიური ქრონოლოგია- პერიოდიზაცია
5. ქვის ხანის ძეგლები საქართველოში (ქვედა და ზედა პელეოლითი)
6. მეზოლითი (შუა ქვის ხანა) საქართველოში
7. ნეოლითი "ნეოლითური რევოლუციის არსი
8. ადრესამიწათმოქმედო კულტურა საქართველოში (შულავერ-შომუთეფე, გინჩი, სიონი, წოფი)
9. ადრელითონების ეპოქის არქეოლოგიური კულტურები საქართველოში (მტკვარ-არაქსის, ადრეყორღანული კულტურა, დოღმენები)
10. თრიალეთის ბრწყინვალე ყორღანების კულტურა
11. გვიანბრინჯაო-ადრერკინის ხანის კულტურები საქართველოში
12. საქართველო რკინის ფართო ათვისების ხანაში.
13. ქალაქები და საქალაქო ცხოვრება ანტიკური ხანის დასავლეთ საქართველოში
14. ურბანისტული აფეთქება ინბერიაში. ანტიკური ხანის ქალაქები იბერიაში
15. ელინიზმი და საქართველო
16. დაკრძალვის წესები და სამარხთა ტიპები ანტიკური ხანის საქართველოში
17. განათება და დამწერლობა რომაული ხანის საქართველოში
18. ქრისტიანობის გავრცელების წინამძღვრები საქართველოში წერილობითი წყაროებისა და არქეოლოგიური მასალების მიხედვით.
19. ადრეშუასაუკუნეების არქეოლოგიური ძეგლები საქართველოში (ურბნისი, ბიჭვინთა, უჯარმა, ჭერემი)
20. შუა საუკუნეების ხანის ნაქალაქარები (თბილისი, დმანისი სამშვილდე)

ლიტერატურა

- კვიციანი ზ. დასავლეთ საქართველოსა და რომის იმპერიის კულტურულ ურთიერთობათა ისტორიისათვის. თბ. 1997
- კრებულები "ვანი", ტ. I-IX, თბილისი, 1976 – 2000
- კრებულები "მცხეთა" ტ. I-XIII, თბილისი, 1953-2000
- კრებულები "დიდი პიტიუნტი", თბილისი, 1972
- კრებულები "თბილისი", ტ. I, 1978
- კრებულები "რუსთავი", ტ. I- III თბილისი,
- კრებულები "დმანისი", ტ. I-V, თბილისი, 1999-2006
- ლიჩელი ვ. კოლხეთისა და იბერიის კულტურის საკითხები. თბილისი, 2001
- ლორთქიფანიძე გ., ბიჭვინთის ნაქალაქარი თბ. 1991
- ლორთქიფანიძე ო., არქეოლოგია და თანამედროვეობა, თბილისი, 1989.
- ლორთქიფანიძე ო., ძველი ქართული ცივილიზაციის სათავეებთან, თბილისი, 2002
- მიქელაძე თ. ძიებანი კოლხეთისა და სამხრეთ - აღმოსავლეთ
- შავიზღვისპირეთის უძველესი მოსახლეობის ისტორიიდან. თბილისი, 1974
- მიქელაძე თ., კოლხეთის ადრერკინის ხანის სამაროვნები. თბილისი, 1985
- მუსხელიშვილი დ., უჯარმა, თბილისი, 1961

- საქართველოს არქეოლოგია, ტ. I, თბილისი, 1991
- საქართველოს არქეოლოგია, ტ. II, თბილისი, 1992
- ჭილაშვილი ლ., კახეთის ქალაქები, 1980
- ჯაფარიძე ო., საქართველოს ისტორიის სათავეებთან, პირველყოფილი ეპოქა, თბილისი, 2003